K 1591 įkapių fragmentai (antkaklės, segės ir sagties dalys, pentinas, apyrankės fragmentas). Tai leidžia teigti, kad 1993 m. mechanizuotai kasant trasą šioje vietoje buvo perkastas ir suardytas degintinis kapas. Vieną jų – jau pradėtą ardyti – spėta ištirti, tačiau kitas buvo visiškai sunaikintas ir tuo metu netyrinėtas. 2013 m. atlikti teritorijos žvalgymai leido surasti ir kito kapo pėdsakus.

Radiniai išsimėtę apie 50x20 m plote, užpilant trasą išsklaidytos žemės paviršiuje, iki 10–12 cm storio sluoksnyje. Tai – sidabrinė antkaklė su kabliuku ir kilpele (1 pav.), lankinės segės kojelė (2 pav.), diržo sagtis su apkalais (3 pav.), pentinas, apyrankės dalis, geležinių žąslų fragmentas. Pagal kultūrinį kontekstą radiniai priskirti degintiniam kapui (K 1591), kuris apytikriai datuojamas V a. Šis atradimas patvirtino kapinyno Š pakraštyje buvus degintinių kapų grupę.

Nors Marvelės kapinynas nuolat tyrinėjamas dar nuo 1991 m., iki šiol jis nėra visiškai ištirtas, netyrinėtos Marvelės kapinynų I ir II dalys yra labai suskaidytos ir pažeidžiamos statybų darbų metu.

Marvelė cemeteries I and II

In 2013, the grounds of the planned Marvelė quay near Marvelė cemetery were investigated. It was established that in the area to be developed the surface was very heavily altered in the 20th century. A tip was created in the higher part of the area in the mid-20th century. Traces of the spring flooding of the Nemunas are visible in many places, a thick layer of sand and sandy loam having formed at that time; the pre-20th-century surface was not recorded. Only sand deposits were discovered on part of the lower Nemunas terrace. Grave good fragments (a spur, pieces of a neck-ring (Fig. 1), a brooch (Fig. 2), a buckle (Fig. 3), and a bracelet fragment) scattered from cremation K 1591 were found in surveying the part excavated in 1993 and its vicinity. The burial should be assigned to the 5th century.

Ugnius Budvydas

Viešvilės kapinynas III

TIM toliau tęsė Viešvilės kapinyno III (Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius tyrimus, kurie vykdomi nuo 2004 m. Ankstesnių kasinėjimų preliminarūs rezultatai periodiškai skelbti mokslinėje informacinėje spaudoje (*ATL 2004 metais*, V., 2005, p. 100–105; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 144–145; *ATL 2008 metais*, 2009, V., p. 130–133; *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 110–112).

2013 m. tyrinėtas 100 m^2 plotas kapinyno V dalyje. Ištirtos dvi 10x5 m dydžio perkasos. Aptikti du degintiniai (56, 57) ir du griautiniai vaikų (58, 59) kapai. Antropologinius tyrimus atliko VU MF prof. R. Jankauskas. Archeologinių tyrimų metu paaiškėjo, jog perkasų centrinė dalis suardyta įrengiant drenažo trasą. Kapai aptikti perkasų pakraščiuose.

Perkasoje 10 po pilkos maišytos žemės sluoksniu (XX a. arimu) fiksuotas netaisyklingo ovalo formos 111x61 cm dydžio *degintinio kapo 56* kontūras. Jis aiškiai išsiskyrė iš aplinkinio geltono smėlio. Duobės užpildą sudarė juodas degėsingas smėlis, kuriame įsimaišęs nedidelis kiekis smulkių sudegusių kaulų, apdegusių įkapių gabalėlių. Pjūvyje duobės kontūras neaiškus – kapas greičiausiai buvęs pusapvaliu dugnu, iki 5–7 cm gylio. Tyrimų metu kape bei jo aplinkoje rasta 14 smulkių papuošalų fragmentų. Tai – vytinių antkaklių, apkalų fragmentai, pasaginės segės aguoninės galvutės fragmentas, stik-

linis karolis rantytomis sienelėmis ir kt. Įkapės pasklidusios ir nesudarė aiškios koncentracijos. Kape palaidotas per 40 m. amžiaus asmuo.

Perkasoje 11, kuri tirta į P nuo perkasos 10, po pilkos maišytos žemės sluoksniu fiksuotas 10–25 cm storio juodas degėsingas smėlis su gausiais deginiais kaulais. Sluoksnis susiformavo ilgą laiką ardant negiliai buvusius degintinius kapus. Jame rasta 116 smulkių radinių (1 pav.) bei 4,147 kg sudegintų žmonių bei gyvulių kaulų. *Degintinis kapas 57* – netaisyklingo ovalo formos, 220 cm ilgio, 100 cm pločio, orientuotas P–Š kryptimi. Paviršiuje jis išsiskyrė juodu degėsingu smėliu su gausiais deginiais

1 pav. Atsitiktiniai radiniai (perkasos 10, 11): 1–3 – vytinių antkaklių fragmentai; 4–16 – žalvariniai ir stikliniai karoliai; 17 – laiptelinės segės kojelė; 18, 19 – juostinių apyrankių fragmentai; 20, 21, 28 – apkalai; 22 – varpelis; 23–25 – sagtys; 26 – svarstyklių svarelis; 27 – kamanų apkalas; 28 – diržo apkalas; 29 – grandelė; 30 – diržo apkalas; 31– kriauninio peilio rankenos fragmentas. U. Budvydo nuotr.

Fig. 1. Chance finds (trenches 10, 11). 1–3 – fragments of twisted wire neck-rings; 4–16 – bronze and glass beads; 17 – the foot of a ladder brooch; 18–19 – fragments of flat bracelets; 20–21, 28 – decorative metalwork; 22 – a small bell; 23–25 – buckles; 26 – a weight from a scale; 27 – a bridle fitting; 28 – a belt fitting; 29 – a small loop; 30 – a belt fitting; 31 – a handle fragment from a knife with a full tang.

kaulais ir apdegusių įkapių gabalėliais. Kaip ir kape 56 įkapės pasklidusios po visą plotą. Pjūvyje kapo duobė pusapskritimio formos, 20 cm gylio. Tyrimų metu rastas kaulų kiekis rodo, jog sudegintų mirusiųjų kaulai į kapą buvo suberti ne visi. Tarp įkapių rasti keli vytinių antkaklių fragmentai, juostinės apyrankės lankelio dalis, įvijinis žiedas, apdegęs įtveriamasis peilis, varpelis, kaulinių šukų apkalas. Kapo aplinkoje rasta įvija, žvaigždinės pasaginės segės buoželė ir kt. Visame kapo plote surinkta 510 g sudegusių kaulų, kurie priklausė suaugusiam individui ir vaikui iki 3 m. Taip pat aptikta ir sudegusių gyvulių kaulų.

Griautinis vaiko kapas 58 rastas šalia perkasos V sienelės. Kapas suardytas. Juodo degėsingo smėlio sluoksnyje 10x10 cm dydžio plotelyje surinkta dalis momenkaulio, šonkaulių ir stuburo slankstelių kaulų. Kauliukai išsimėtę padrikai. Nustatyta, jog palaidotas naujagimis. Šalia kaulų nerasta jokių radinių, kuriuos būtų galima priskirti šiam kapui.

Griautinio vaiko kapo 59 duobės kontūras ovalo formos, 60x45 cm dydžio, orientuotas PR–ŠV kryptimi. Duobės kontūro viršuje aptikta iš suardyto degintinio kapo patekusių lipdyto puodelio šukių, vytinės antkaklės lankelių fragmentai. Duobėje surinkta 266 g degintinių kaulų. Vaiko kaulai išlikę sveiki. Mirusysis palaidotas aukštielninkas, galva į P. Rankos sudėtos ant dubens. Kojos per kelius stipriai sulenktos, primena lotoso pozą. Įkapių nerasta. Kape palaidotas 6±3 mėn. kūdikis, kuriam nustatyta patologija – meningitas.

Pagal ankstesnių tyrimų medžiagą kapinynas datuojamas VIII/IX–XI a. 2013 m. rastų degintinių kapų datavimas problemiškas. Kapuose rastos įkapės naudotos ilgą laikotarpį, todėl negali suteikti papildomos informacijos tikslinant kapinyno datavimą. Preliminariai degintinius kapus (56, 57) būtų galima skirti X–XII a. Kapinyne rasti du griautiniai kapai (58, 59) stebina tuo, jog išliko beveik sveiki kūdikių kaulai. Dera prisiminti ankstesnių tyrimų rezultatus – dėl nepalankios smėlingo dirvožemio struktūros anksčiau rastuose griautiniuose kapuose kaulai būdavo visiškai sunykę. Tuo kapai 58 ir 59 skiriasi nuo bendro konteksto. Tai leistų spėti, jog minėti kapai yra vėlyvi, galbūt datuotini XVII–XIX a.

Radiniai saugomi TIM archeologijos fonduose.

Viešvilė cemetery III

TIM continued to excavate Viešvilė cemetery III (Jurbarkas district) with trenches 10 and 11 (a total of 100 m²). Two cremations (56, 57) and two inhumations (58, 59) were discovered. In the cremations the individuals had been buried in large, oval pits (111x61–220x100 cm). The grave goods (Fig. 1) yielded no information and the burials were preliminarily dated to the 10th–12th centuries. The child inhumations should be assigned to the 17th–19th centuries. The infant in burial 59 was buried supine, the hands placed on the pelvis, the knees bent sharply at the knees as if in a lotus position, and the head to the S. The inhumations contained no grave goods.

Mindaugas Grikpėdis

Joniškės kapinynas

2013 m. Joniškės kapinyne (Klaipėdos) VU vykdytų archeologinių kasinėjimų metu ištirtos 4 perkasos (69,9 m² plotas). Tyrimai vykdyti kapinyno V dalyje, patenkančioje į sodų bendrijos „Švyturys“ teritoriją, sklypuose Raganių 4-oji g. 31 bei Raganių 2-oji g. 21 (1 pav.). Juose planuojama vykdyti statybos darbus, todėl reikėjo atlikti archeologinius tyrimus.